

DİPLOMASİ METİNLERİ ÇEVİRİSİ ÖRNEĞİNDE KAYNAK METİN – EREK METİN BAĞINTISI

Sergül VURAL KARA
Mersin Üniversitesi

Abstract: This study focuses on the relationship between source text and target text by means of the analysis of diplomatic texts. After a brief review of the history of diplomacy and the introduction of the characteristics of the diplomatic language and its translation, selected diplomatic texts and their translations will be analysed. Ensuring the stylistic and communicative equivalence should be aimed, taken the function of diplomatic texts into consideration.

1. GİRİŞ

Diplomasi metinleri, çeviri açısından çok kolay aşılamayacak zorlukları içinde barındırmaktadır. Bu bağlamda, çevirmen çeviri tutumunu

belirlerken birçok etkeni dikkate almak durumundadır. Temelde çözümlenmesi gerekenin, kaynak metindeki verilerin hangi bakış açısıyla çeviri ürününe dönüştürüleceğidir. Dolayısıyla erek metin, çok yönlü bir değerlendirmenin ürünü olacaktır. Bu uzun soluklu çeviri sürecine ışık tutacak düşünceler ve öneriler aşağıda sunulacaktır.

2. ÇEVİRİBİLİM ÇERÇEVESİNDE KAYNAK METİN – EREK METİN İLİŞKİSİ

Çeviribilim alanında en çok tartışılan konulardan birisi, kaynak metin (KM) ile erek metin (EM) ilişkisidir. Çeviri etkinliğinin temelinde KM ve onun erek dile aktarılış amacı yattığına göre, aktarma sürecini gerçekleştirecek olan çevirmen, öncelikle ortaya koymayı hedeflediği çeviri ürününü, hangi ölçütlere göre şekillendireceğini açıkça belirtmesi gerekmektedir. Bu süreç sonunda aktarıcının belirleyeceği “yol haritası” aynı zamanda onun çeviri tutumunu da ortaya koyacaktır.

Çevirinin tarihsel gelişimine bakıldığında, bazı dönemlerde KM, bazı dönemlerde ise EM odaklı çeviriler yapıldığı görülür. Çeviri ile ilgilenen araştırma alanının özerk bir bilim dalı olduğu vurgusunun yapılmaya başlandığı dönemlerde eş zamanlı olarak KM – EM bağıntısı bağlamında farklı bir değerlendirme sürecine girildiği gözlemlenebilir. Seksenli yılların başına kadar dilbilimine hapis edilmeye çalışılmış çeviri için daha çok KM odaklı çeviri tutumu uygun görülmekteydi.

Edimbilimsel yaklaşımların etkisiyle birlikte, çeviriye yeni bir soluk gelmiştir: Dilbilim odaklı görüşlerden uzaklaşarak, erek dil ve erek kültür odaklı yaklaşımlar tanıtılmaya başlandı ve yoğun bir ilgiyle karşılanmıştır.

O dönemler için neredeyse devrim niteliği taşıyan “Skopos Kuramı” (Reiss / Vermeer 1984) kaynak metni „tahtından indirip” (Vermeer 1986: 42) erek metni oluştururken amaçsallığı merkezine aldığından, erek odaklı çeviri tutumu önem kazanmıştır.

İşlevsel çeviri yaklaşımları içerisinde Nord’un (1988) ortaya attığı

“Loyalitat” (Tr.: Bağlılık) kavramıyla yumuşak bir geçiş dönemine girilmiştir: EM oluşturulurken kaynak veriyi göz ardı etmeden, erek alıcısının olası beklentilerini dikkate alarak çevirinin gerçekleşmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Eski ağlardaki KM odaklı eviri tutumu ile gunumuzde kaynak odaklı yaklaşımlardan oldukça farklı; örneğin erek alıcısını fazlaca dikkate almadan yapılan filolojik çeviriler gunumuzde nitelikli eviri ürünleri arasında görülmeyebilir. şimdilerde kaynak odaklılıktan bahsedildiğinde, kastedilenin ağırlıklı olarak kaynak metne bağlı kalınan fakat erek dil yapısını da göz ardı etmeyen eviri tutumudur. Dilbilimsel bakış açısıyla çeviriye yaklaşan gunumuz eviri bilimcilerden Koller de yukarıda ortaya konulan “ılımlı” kaynak metin odaklılığını savunduğu, „ eviri metninde aktarılması öngörülen değerlerin belirlenip önem sırasına göre sıralanması” (Koller 2004: 266) ve „erek kültür ve erek dil kullanımını dikkate alınması gerektiği” (Koller 2004: 59) konusundaki görüşlerinden anlaşılmaktadır.

Kaynak metnin merkezi konumu savunulan bazı salt erek metin odaklı yaklaşımlara rağmen yadsınamaz. Buna karşın çeviriyi salt KM verilerinin erek dile aktarımı olarak tanımladığımızda gerçekleşen kültürlerarası iletişimde çevirmenin görev alanı kaynak veriyi başka bir dile aktarmakla sınırlı kalmaktadır. Oysaki söz konusu aktarımı gerçekleştirirken tabii ki erek dil, erek kültür ve erek alıcısı etmenleri dikkate alarak eviri ürünü oluşturulmalıdır.

evirmenin hareket alanı ortaya konulurken, çevirmeni ne Novalis’in adlandırdığı gibi „şairin şairi”, ne de sadece dilsel ögeleri ozumleyip aktaran olarak görmelidir. Yorumlayıcı eviri tutumu savunucuları (örn. Stolze 2003) ongorduğu gibi çevirmenin kaynak verileri kendi görüşlerine göre değerlendirip erek dile aktarmasının da bazı sakıncaları içinde barındırabileceği açıktır.

Çeviri ürünü oluştururken çevirmen erek dil olanaklarının el verdiği oranda kaynak veriye yakın kalmalıdır. unku erek alıcısı kendisine sunulan çevirinin, özgün metnin kendi dilinde gerçekleşmiş olan

yansıması olduğunu varsayar. Dolayısıyla başarılı bir çeviriden bahsedilebilmesi için kesinlikle KM etkisini, erek kültür ve erek dil gereksinimlerini dikkate alarak aktarma çabası içinde olunmalıdır.

Görüldüğü üzere KM – EM tartışması çevirmenin konumunun nasıl tanımlandığı ile de sıkı sıkıya bağlı. Çevirmenin görev alanını çizerken kaynak veri – çeviri ürünü ilişkisi irdelenmelidir.

Bu bağlamda tabii ki bütün metin türlerini kapsayan genel geçer bir çeviri yaklaşımını savunmak da çok keskin bir öneri olurdu. Dilbilimin tersine çeviri(bilim) ‘dil dizgesi’ (langue) alanında değil, ‘söz’ (parole) düzleminde yer almaktadır. Böylece aslında her çeviri girişimi kaynak metni ve metnin işlevini iyi anlamakla başlamaktadır. Metnin hangi amaçla erek dile aktarılmak istendiğine bağlı olarak da çeviri tutumu her defasında yeniden belirlenmelidir.

3. DIPLOMASI METİNLERİNİN ÇEVİRİSİ

Çeviri ile ilgili kuramsal düşüncelerin kesinlikle uygulamalı olarak sınanması gerekmektedir; bu aşama gerçekleşmeden çeviri çerçevesinde ortaya konan önermeler, sorunları bütünüyle tanımlayamama tehlikesi doğurabilir. Bu sebeple yukarıda ifade edilen düşünceler farklı diplomasi metinlerinden seçilmiş örnekler temelinde, uygulamalı olarak betimlenmeye ve irdelenmeye çalışılacaktır. Bu aşamaya geçmeden önce diplomasi çevirisi hakkında kısaca bilgi verilecektir.

3.1. DIPLOMASININ AMACI VE TARİHÇESİ

Diplomasi çevirisi, ilk devletlerin, yani Eski Mısır İmparatorluğunun, Hititler ve Asurların uluslararası ilişkileri ile başlayan teknik çeviri kapsamına giren en eski çeviri türüdür (Mounin 1967: 148). Batı Avrupa’da diplomasi henüz daha tam kurumsallaşmadan özellikle Latincenin kullanıldığı, 17. yüzyıldan sonra ise diplomasi dili olarak Fransızcanın ağırlık kazandığı görülmektedir (Mounin 1967: 148). Bu

süreçte diplomasi çevirisi Osmanlı İmparatorluğu ve Arap dünyasında sözlü çevirmen ve dragomanlar ile gelişmekteydi (Mounin 1967: 148). Azınlık gruplara ait olan ve büyük imtiyazlara sahip olan çevirmenlere Osmanlı saray camiasının Batı dillerini öğrenmeyi ret etmesinden dolayı gereksinim duyulmuştur (Gürçağlar 2003: 60) ¹. Çevirmen ihtiyacını karşılamak için özellikle Fenerli Rumlardan yararlanılmış, hatta bunlara sürekli elçilik kurullarında maiyet memurluğu, elçilik müsteşarlığı ve hatta elçilik görevleri bile verilmiştir (Tuncer 1995: 50).

Tarihsel süreç içerisinde diplomasinin yöntem ve amacı da değişime uğramıştır: Eskiden diplomasi (çevirisi) genellikle ülkeleri yönetenler arasında aracılık yaparken, artık günümüzde kamuoyu ile iletişimi kuvvetlendirme amacına hizmet etmektedir:

Uluslar arası ilişkiler alanında çağımızda ortaya çıkan bir başka yenilik ekonomik, sosyal ve teknik konuların devletlerarası ilişkilerde kazandığı önemdir. Günümüzde bu tür sorunlar, genellikle ikili diplomasi yerine, çok-yanlı diplomasi yöntemiyle çözülmektedir. Bu olgunun sonucu, günümüz diplomatının büyük ölçüde kamuoyuna yönelik bir diplomasi yürütmesidir. (Tuncer 1995: 95).

Temelde diplomasi:

[...] dil, din, ırk, gelenekler ve görenekler yönünden, birbirinden çok farklı topluluklar arasında ilişki kurmaya yarayan araçların başında gelmektedir. [...] Diplomasi kurumu, uluslar arası bunalımların çoğalmasına yol açan anlaşmazlıkların ve uyuşmazlıkların ortadan kaldırılmasına ya da azaltılmasına yardımcı olmak üzere kullanılır. Diplomasi, bu çok yararlı görevini sabırlı ve sürekli görüşmeler, uyanık gözlemler ve diplomatların bilgilerini ve kültürel deneyimlerini arttırmaya yönelik sosyal etkinlikler yollarıyla gerçekleştirmektedir. (Tuncer 1995: 9)

1. Diplomasi çeviri tarihçesi hakkında daha ayrıntılı bilgi için: Doğan (2003), Gürçağlar (2003), Mounin (1967)

Bu çerçevede yurtdışındaki diplomasi temsilcilikleri buldukları ülkenin kamuoyu ile sağlıklı bir iletişim içerisinde olmayı hedefler. Bu iletişimi sağlamak, kamuoyunu bilgilendirmek ve etkilemek için günümüzde sadece basından değil, internet ortamından da faydalanılmaktadır. Örneğin Türkiye Cumhuriyeti Berlin Büyükelçiliği arşivini internet ortamına taşımış ve bu yolla birçok metni kamuoyunun bilgisine sunmaktadır. Öngörülen çeviri değerlendirmesi için gerekli araştırma malzemesi de bu kaynaktan seçilen metinlerden oluşturulmuştur. Söz konusu incelemeye geçmeden, diplomasi dili ve çevirisi ile ilgili genel tespitler aşağıda sunulacaktır.

3.2. DIPLOMASI DILI VE ÇEVİRİSİ

Diplomasi dilinin gelişmesi ile doğru orantılı olarak uluslararası siyaset yapmanın niteliği artmıştır. Siyaset yapanlar doğrularını karşısındakine dikte ederek değil, diplomasi dilinin uzlaşmacı ifadesiyle ortak doğru haline getirebilirler. İfade etmek istediklerini kararlı ve ince bir biçim ile aktarırlar. Diplomasi, siyaset yapanların kullandıkları araçların biri olduğundan, diplomasi dilinin tam olarak ne olduğunu betimleyebilmek için siyaset dili ile karşılaştırmakta fayda var. Bu karşılaştırmayı yaparken özellikle Aksoy'un (2001) siyaset dili ile ilgili tespitlerinden yola çıkılacaktır. Diplomasi dili siyaset diline göre günlük dil kullanımından daha uzak; kullanılan kavramlar, yoğun bilgi yüklü içeriği ile oldukça soyut bir dil kullanımının oluşmasını doğurur. Aksoy'un (2001: 139) siyaset dili çevirisi açısından en temel zorluk olarak gördüğü bu soyut dil kullanımının çeviride daha soyut bir hale dönüşme tehlikesi, diplomasi dili için de geçerlidir.

Diplomasi dilinin özellikleri ve zorlukları bununla sınırlı değildir. Çeviri açısından özenle ele alınması gereken dilsel öğeler arasında kullanılan kalıplaşmış ifadeler, eğretileme ve benzetmeler, alansal terimler, günlük dil kullanımından uzak sözcük seçkisi, yazılı metinlerde zaman zaman karşılaşılan uzun, karmaşık cümle yapılarıdır. Çevirmen bu alanda sözlü veya yazılı bir çeviri girişiminde bulunduğu

asla unutmamalıdır ki, diplomasi dilinde her sözcük titizlikle seçilmiştir ve erek dile yapacağı aktarma işlemi sırasında da, kendisinden aynı titizliği göstermesi beklenmektedir.

Yukarıdaki başlıklarda açıklanan bilgilere kaynak olacak çeviri örnekleri aşağıda incelenecektir.

3.3. TÜRKÇE-ALMANCA DIPLOMASI ÇEVİRİ ÖRNEKLERİ

Çeviribilimsel açıdan ele alınan örnekler Türkiye Cumhuriyeti Berlin Büyükelçiliğinin internet ortamında yayınladığı arşivinde bulunan metinlerinden seçilmiştir. Araştırma zeminine dâhil edilen örneklerin içinden, özellikle diplomasi metinlerinde karşılaşılabilecek olası çeviri zorluklarını yansıtanlar, aşağıda ayrıntılı olarak değerlendirmeye alınmıştır.

Birinci örnek; çeviri sürecinde terimlerin uygun aktarılması için çevirmenin gerekli alansal alt yapıya sahip olması gerektiğini göstermektedir:

(1) Uygulamaya ilişkin hususlar, esasen Hükümetimizce kurulmuş bulunan Reform İzleme Grubu'nda değerlendirilmekte ve Bakanlar Kurulu'nca titizlikle izlenmektedir. [BKTR: 1]

Die Fragen in Bezug auf die Umsetzung werden in der Tat in der Reform Monitoring Gruppe, die vor kurzem von unserer Regierung eingerichtet wurde, aufgegriffen und werden von dem Ministerrat peinlich genau verfolgt. [BKDE: 1]

Çok iyi düzeyde erek dile hâkim olunması durumunda dahi, Reform İzleme Grubu teriminin eşdeğerinin Reform Monitoring Gruppe olduğu bilinmeyebilir. Günlük dil kullanımını içeren bir sözlüğe bakıldığında da İzleme sözcüğünün karşılığı olan seçenekler içerisinde Monitoring yer almayacaktır. Aynı sorun örnek (2) için de geçerlidir:

(2) “Daimi yapılandırılmış işbirliği”ni de, Avrupa’nın savunma yeteneklerinin güçlendirilmesi bağlamında önemli görüyoruz. [EBTR: 1]

Auch die “permanente strukturierte Zusammenarbeit” betrachten wir im Hinblick auf die Verstärkung der Verteidigungsfähigkeit Europas als wichtig. [EBDE: 1]

Daimi sözcüğünün bu bağlamda permanent ile karşılanması gerektiğinin ancak koşut metinlerin incelenmesi ya da alansal terimleri içeren sözlükler yardımıyla anlaşılabilir.

Örnek (3) ise terim çevirisinin yanı sıra karmaşık tümce yapılarının aktarılışının nasıl aşıldığını yansıtmaktadır:

(3) Türkiye’ye karşı önyargılar ve dostça olmayan niyetler beslemeyen, geride bıraktığımız 40 yıl zarfında Türkiye-AB ilişkileri konusunda AB yetkili organlarınca alınmış kararlara saygılı, AB’nin özellikle sosyal düzlemde iç ahengini ve sürekli evrilen küresel koşullar ışığında bilhassa duyarlılık arzeden güvenlik ihtiyaçlarını önemseyen, ve nihayet AB’nin “küresel aktör” olma iddiasının içini boşaltmak istemeyecek sorumlu siyasetçilerin ve kanaat önderlerinin meseleye nesnel temelde ve çok boyutlu karakterinin gerektirdiği geniş açıyla bakmalarını bekliyoruz. [BİTR: 1]

Wir erwarten, dass verantwortungsbewusste Politiker und Meinungsmacher, vorurteilsfrei und ohne unfreundliche Absichten gegenüber der Türkei, die 40-jährige Vergangenheit der Beziehungen zwischen der Türkei und der EU würdigen und die Beschlüsse der EU-Organen respektieren.

Sie sollten besonders auf sozialer Ebene, die innere Harmonie und das Sicherheitsbedürfnis – welche angesichts der permanenten Weiterentwicklung der globalen Bedingungen besondere Sensibilität erfordern –, für wichtig erachten und den Anspruch der EU, ein “Global Player” zu werden, nicht aushöhlen. Hierbei sollte dieses Thema auf

einer sachlichen Grundlage und aus einer, diesem facettenreichen Charakter entsprechenden breiten Perspektive betrachtet werden.

[BİDE: 1]

Çevirmen çok uzun olan Türkçe tümceyi Almancaya iki tümce oluşturarak aktarır. Biçimsel açıdan da söz konusu tümceleri paragraf ile ayırarak erek metni daha anlaşılır ve kolay okunur hale getirir.

Küresel aktör teriminin uygun eşdeğerinin Global Player olması gerektiğinin de yine ancak belli bir alt yapıya sahip olunması durumunda bilinecektir.

Kaynak metni incelerken eğretilen de yoğun olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Örnekleme için aşağıdaki tümce seçilmiştir:

(4) Böylelikle, içinden geçilen dönemin Alman toplumunda başarılı olmasını hepimizin dilediği entegrasyon sürecine yük olacak tortular bırakmaması gibi bir fayda sağlanmış olacağı da konunun bir başka ve daha az önemli olmayan yönüdür.[BİTR: 2]

Ein weiterer und nicht weniger wichtiger Aspekt dieses Themas besteht darin, dass die jetzige Phase dazu nützlich sein kann, etwa den erhofften Integrationsprozess der Türken in die deutsche Gesellschaft erfolgreich und ohne jegliche negative Auswirkungen zu gestalten. [BİDE: 3]

Kaynak tümce ve çevirisi karşılaştırıldığında yük olacak tortular ifadesinin Almancada herhangi imgesel bir öğeyle verilmediğini, yerine yalın, düz anlamsal karşılığı olan negative Auswirkungen ile çevrilmesinin tercih edildiği gözlemlenmektedir.

Beşinci örnekte de çevirmenin işinin çok kolay olmadığı görülmektedir:

(5) “Yargısız infaz örneği” olarak sanık sandalyesine davet edilen “Türklerle kültürel uyum olamaz” savına veda etmeden önce, kolaycı diller ve kalemlerce “erkek toplumu” diye karalanan Türkiye’ye biraz

daha yakından bakmak da yerinde olacaktır: [...].[MİTR: 7]

Bevor ich meine Ausführungen in Bezug auf die Behauptung, eine kulturelle Integration der Türken sei unmöglich, wobei es sich oft um eine “Vorverurteilung” handelt, abschlieÙe, wäre es zutreffend, die Lage in der Türkei, die von einigen Personen und Autoren leichtsinnigerweise als eine “Gesellschaft der Männer” bezeichnet wird, näher zu betrachten.
[MİDE: 9]

Yargısız infaz örneği benzetmesi çevirmen tarafından kendince türettiği Vorverurteilung ile verilmeye çalışılmış: Verurteilung sözcüğüne vor-ön ekini kullanarak ilgili çeviri sorununun üstesinden gelmiştir. Erek tümcenin çok abartılı bir biçime bürümek için olsa gerek, sanık sandalyesi ifadesinden vazgeçilmiş. Fakat karalanan sözcüğünün tam karşılığı olan anschwärzen fiilinin kullanımının mümkün olmasına rağmen, yerine daha nötr bir anlam taşıyan bezeichnen (Tr.: ‘tanımlamak’, ‘adlandırmak’) niçin tercih edildiği çok açık değil. Diller ve kalemlerce ise bire bir eşdeğerleri bulunmaması sebebiyle düz anlamsal karşılıkları ile aktarılmıştır.

Altıncı örnek incelendiğinde, kaynak metindeki tümcenin kısaltılarak aktarıldığı görölmektedir:

(6) Kıbrıs sorununun çözümü, Kopenhag siyasi kriterleri bağlamında bir yükümlülük teşkil etmemektedir. [BKTR: 1]

Die Lösung der Zypernfrage zählt nicht zu den politischen Kopenhagener Kriterien. [BKDE: 1]

Çevirmentarafındansunulantümce,Kıbrıssorunununçözümü,Kopenhag siyasi kriterlerine dâhil değildir ifadesine denk düşmektedir. Kaynak veriye daha bağlı kalınarak da ilgili çeviri gerçekleştirebilinirdi:

Die Lösung der Zypernfrage stellt im Rahmen der politischen Kopenhagener Kriterien keine Verpflichtung dar. (SVK)

Örnek (7)'de dikkat çeken özellikle teminatdır sözcüğün çevirisi:

(7) Esasen bugüne kadar gerçekleştirilenler, ileride yapılacakların da teminatıdır. [BKTR: 1]

Was bislang erreicht wurde, ist auch ein Anzeichen dafür, was in Zukunft verwirklicht werden soll. [BKDE: 1]

Teminat için Anzeichen kullanılmış, fakat bu iki sözcüğün anlamsal açıdan örtüşmediği için uygun bir çeviri seçeneği olmadığı söylenebilir. Çevirmen tarafından tercih edilen Anzeichen (Tr.: işaret, belirti) kaynak tümcedeki teminat sözcüğünü tam olarak karşılamamaktadır; yerine Gewähr ya da Garantie kullanılsaydı kaynak metindeki etkileyici söylem çeviriye de aktarılmış olurdu.

Bir sonraki örnekte ise ihtiyaç olmamasına rağmen kültürel uyum ifadesine bir ekleme yapılmıştır:

(8) Türkiye – Avrupa ilişkilerine gerek “kültürel uyum”, gerek “tarih” perspektifinden bakılırken, konuyu Türkiye – Almanya ilişkilerinin özeline inmeden kapatmak herhalde kabul edilmez bir eksiklik teşkil edecektir. [MİTR: 6]

Eine Betrachtung der Beziehungen Türkei – Europa aus der Perspektive der “kulturellen Integrationsfähigkeit” und der “Geschichte” abzuschließen, ohne die Besonderheit der türkisch-deutschen Beziehungen zu berücksichtigen, wäre ein inakzeptabler Mangel. [MİDE: 7]

Kültürel uyum için erek tümcede kulturelle Integrationsfähigkeit kullanılmıştır. Fähigkeit (Tr.:‘yeti’) sözcüğünün eklenmesinde aslında ne dilsel ne de içeriksel açıdan gereksinim duyulmamaktadır. İlgili metnin içeriğini göz önünde bulundurarak çevirmen burada yorumlayıcı bir çeviri tutumu sergilediği düşünülebilir.

Özellikle belli bir biçimsel dil kullanımının önemsendiği bu tarz metinlerde, çevirmen yalın sözcük seçimleriyle yetinmemelidir. Aşağıdaki örnekte aslında çok basit bir biçimde Tagesordnung ile çevrilebilecek olan gündem için biçimsel açıdan daha uygun düşeceği için Agenda tercih edilmiştir.

(9) “Ayrıcalıklı ortaklık”ın gündeme geleceği; ilişkinin yeni bir sistematiğe kavuşturulması yollarının birlikte araştırılacağı gün, eğer gerekirse, işte ancak yıllar sonrasının takvimlerinde yeri olabilecek o gündür, fakat henüz “üyelik”in değil, Türkiye-AB ilişkilerinin rayında kalıp kalmamasının söz konusu olduğu bugün değildir. [BİTR: 2]

Der Tag, an dem eine “privilegierte Partnerschaft” auf der Agenda steht und wir gemeinsam Wege suchen, durch eine neue Systematik die Beziehungen von neuem zu gestalten, wird –falls notwendig- genau jener Tag in der Zukunft sein, an dem es nicht um die “Mitgliedschaft” geht, sondern darum, ob die Beziehungen zwischen der Türkei und der EU entgleisen. [BİDE: 2]

Agenda sözcüğünün kullanılması aynı zamanda kaynak metindeki yıllar sonrasının takvimlerinde ifadesinin – Almanca dil kullanımına pek uymayacağı için – aktarılmayışından doğabilecek eksikliği, in der Zukunft (Tr.: ‘gelecekte’) ile birlikte içeriksel açıdan kapatmaktadır.

Diplomasi metinleri çevirisinde erek dil kullanımına uygun olarak bazı değişiklikler yapıldığı örnek (10)’da da görülmektedir:

(10) AB'nin gücü esasında, her bir üye ülkenin beraberinde getirdiği güçtür; katma değerdir. [EBTR: 2]

Die eigentliche Stärke der EU liegt in der Bündelung der Kraft und des Mehrwerts der einzelnen Mitgliedsländer. [EBDE: 2]

Beraberinde getirdiği güçtür ifadesini bire bir çevirmek yerine Bündelung der Kraft ile vermek, erek dil kullanımı açısından çok olumlu bir sonuç verdiği tartışmasızdır. Ayrıca noktalı virgül yerine und (Tr.: ve) bağlacını kullanmak da bu bağlamda Almanca tümce yapısı açısından daha uygundur.

4. SONUÇ

Bu çalışmada, diplomasi metinleri çevirisi örneğinde kaynak metin ile erek metin arasındaki ilişki irdelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, kaynak metni salt içeriksel açıdan erek dile aktarmanın yeterli olmayacağını, işlevsel ve iletişimsel etkenlerin de göz önünde bulundurulması gerektiği görülmüştür. Özellikle dil kullanımı açısından biçimsel eşdeğerliliğin sağlanması, söz konusu metin türüne ait bir çeviri etkinliğine girildiğinde mutlaka dikkate alınmalıdır. Salt kaynak odaklı veya salt erek odaklı bir çeviri tutumu ile söz konusu metinlerin çevrilemeyeceği açıktır. Metnin içeriği ve işlevi açısından kaynak odaklılığı benimserken, dil kullanımını erek alıcısının beklentilerine uygun olarak uyarlama gereksinimi duyulmaktadır. Bu çerçevede erek metin ve kaynak metin bağıntısını tanımlayacak olursak, erek metin, kaynak metnin erek dil ve erek kültür beklentileriyle kaynaşmış erek dildeki yansımasıdır.

KAYNAKLAR

- Aksoy, Berrin N. (2001): Siyaset Dili ve Çevirisi. Durak, Mustafa (Yay. Haz.), Kuramsal ve Uygulamalı Çeviri Sorunları. 3-4 Kasım 2000 Sempozyum Bildirileri. Ankara. 139-145.
- Arı, Tayyar (2006⁶): Uluslar arası İlişkiler ve Dış Politika. İstanbul: Alfa.
- Doğan, Aymil (2003): Sözlü Çeviri. Çalışmaları ve Uygulamaları. Ankara: Hacettepe Doktorlar Yayınevi.
- Gürçağlar, Aykut (2003): The Diplomatic Trinity: Ambassadors, Dragomans and the Porte. Hacettepe Üniversitesi Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi. Sayı: 13. Ankara. 49-65.
- Koller, Werner (2004⁷): Einführung in die Übersetzungswissenschaft. Wiebelsheim: Quelle&Meyer.
- Mounin, Georges (1967): Die Übersetzung. Geschichte, Theorie, Anwendung. München: Nymphenburger Verlagshandlung.
- Nord, Christiane (1988): Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. Heidelberg: Groos.
- Reiß, Katharina /Vermeer, Hans J. (1984): Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie. Tübingen: Niemeyer.
- Stolze, Radegundis (2003): Hermeneutik und Translation. Tübingen: Narr.
- Tuncer, Hüner (1995): “Eski” ve “Yeni” Diplomasi. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Vermeer, Hans J. (1986): Übersetzung als kultureller Transfer. In: Snell-Hornby, Mary (Hrsg.), Übersetzungswissenschaft – Eine Neuorientierung. Tübingen: Francke. 30-53.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- [BİTR]: Büyükelçi Mehmet Ali İrtemçelik'in Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri konusundaki son gelişmelere ilişkin gözlem ve düşünceleri, 16.02.2004. İnternette 16.10.2006 tarihinde elde edilmiştir; <<http://www.tcberlin-be.de/tr/>>.
- [BİDE]: (2004) Anmerkungen und Ansichten des Botschafters der Republik

Türkei, Herr Mehmet Ali İrtemçelik zu den jüngsten Entwicklungen im Hinblick auf die Beziehungen zwischen der Türkei und der Europäischen Union. İnternetten 16.10.2006 tarihinde elde edilmiştir; <<http://www.tcberlinbe.de/de/index.htm>>.

[BKTR]: AB Komisyonunun ülkemiz hakkında hazırladığı 2003 İlerleme Raporu ve Strateji Belgesinin Türkiye ile ilgili kısmı hakkında Bakanlar Kurulu açıklaması, 5 Kasım 2003. İnternetten 16.10.2006 tarihinde elde edilmiştir; <<http://www.tcberlinbe.de/tr/>>.

[BKDE]: (2003) Erklärung des Ministerrates zum Regelmäßigen Bericht 2003 und dem Strategiepapier der EU-Kommission über den Fortschritt der Türkei in Richtung auf den Beitritt. İnternetten 16.10.2006 tarihinde elde edilmiştir; <<http://www.tcberlinbe.de/de/index.htm>>.

[EBTR]: Sayın Başbakan Recep Tayip Erdoğan'ın Uluslar arası Bertelsmann Forumu'nda yaptıkları konuşma, 9 Ocak 2004: "Büyük Avrupa: Farklılaştırılmış Entegrasyon Stratejileri". İnternetten 16.10.2006 tarihinde elde edilmiştir; <<http://www.tcberlinbe.de/tr/>>.

[EBDE]: Die Rede des Ministerpräsidenten der Republik Türkei, S.E. Recep Tayip Erdoğan, auf dem Internationalen Bertelsmann Forum, Berlin, 9 Januar 2004. İnternetten 16.10.2006 tarihinde elde edilmiştir; <<http://www.tcberlinbe.de/de/index.htm>>.

[MİTR] Büyükelçi Mehmet Ali İrtemçelik'in Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Konusunda Alman Karar Alıcıları ve Kamuoyuna Mektubu (AB Aralık 2004 Zirvesi ve Sonrasına Doğru, Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri), 17.10.2003. İnternetten 16.10.2006 tarihinde elde edilmiştir; <<http://www.tcberlinbe.de/tr/>>.

[MİDE]: (2003) Der Brief des Botschafters Mehmet Ali İrtemçelik an die Entscheidungsträger und die Öffentlichkeit in Deutschland über die Beziehungen zwischen der Türkei und der Europäischen Union (Auf dem Weg zum EU-Gipfel im Dezember 2004 und die Zeit danach. Die Beziehungen zwischen der Türkei und der Europäischen Union), İnternetten 16.10.2006 tarihinde elde edilmiştir; <<http://www.tcberlinbe.de/de/index.htm>>.